

Aan:
De gedeputeerde
Provincie Overijssel

Van:

Datum: 3-10-2022

Onderwerp: De schade langs het kanaal Almelo – De Haandrik versus de klimaatverandering

Geachte

Op de site van het Kro-Ncrv programma Pointer (pointer.kro-ncrv.nl) is op 28 september van dit jaar een artikel verschenen over het kanaaldrama. Naar aanleiding van een interview met u, las ik o.a. het volgende:

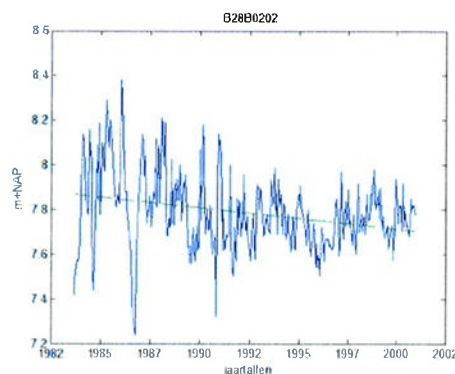
“De provincie zegt dat als de kanaalwerkzaamheden inderdaad schade hebben veroorzaakt, dat dan de gedupeerde burger ruimhartig wordt gecompenseerd.”

Als we ons alleen al richten op de burgers die tien jaar geleden illegaal klpankers onder en tegen hun funderingen aangetrild hebben gekregen, dan zien we dat tot op de dag van vandaag de meeste burgers geen schadevergoeding hebben gekregen, of geen vergoeding die recht doet aan hun schade. De klpankers liggen er ook nog steeds. Voor die klpankers bestaat vanuit de provincie geen juridische en bestuurlijke basis, want er is nooit een projectplan voor gemaakt. Er is voor het plaatsen van die ankers geen toestemming van de perceeleigenaren. Er is geen WABO-vergunning verleend door de gemeente voor deze klpankers en andere materialen, en de gemeente is misleid door niet te vertellen dat er op andermans grondgebied gebouwd zou worden en dat er andere ankers en materialen dan in de vergunning gebruikt zouden worden. Ook is er geen vergunning verleend door het waterschap, de toezichthouder van het dijklichaam van het kanaal. Bovendien heeft uw provincie haar oude trekankers niet opgeruimd en als afval achtergelaten. Dit zijn allen praktijken die men niet mag verwachten van een overheidsinstantie en waar u politiek verantwoordelijke voor bent. En dan beweert u ook nog: “wij zijn niet de veroorzaker van de schade” (radio-uitzending van 2 oktober).

Ook lezen we in het artikel:

“Volgens de overheid laten hun onderzoeken alleen zien dat de provincie niet altijd de veroorzaker is, ook de klimaatverandering is een oorzaak”.

Ook dat is onjuist, het schadeonderzoek concludeert dat niet. Wij als onderzoekers hebben wel geconcludeerd dat de huizen, behalve door de werkzaamheden, ook verzakt zijn door jarenlange daling van de grondwaterstand (zie hier rechts), maar wij hebben niet geconcludeerd dat de klimaatverandering de oorzaak van die daling is. Het tegendeel is namelijk heel eenvoudig aan te tonen.



Het KNMI en Rijkswaterstaat schrijven respectievelijk op hun sites over de verandering van de neerslag:

“Tussen 1910 en 2013 nam de jaarlijkse neerslag in Nederland toe met 26 procent.”

“De grootste stijging vindt plaats in de wintermaanden, namelijk 43% over de periode 1910 – 2019. Voor de lente, zomer en herfst geldt respectievelijk 27%, 17% en 22%”.

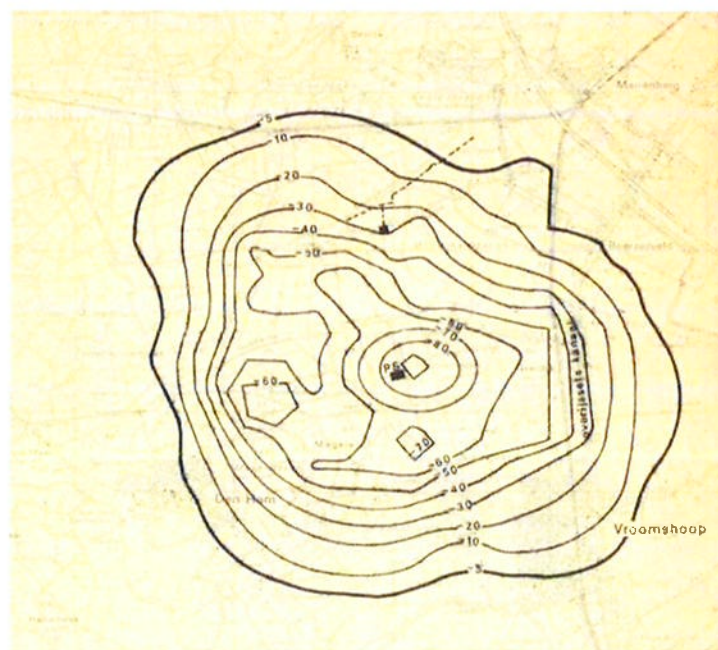
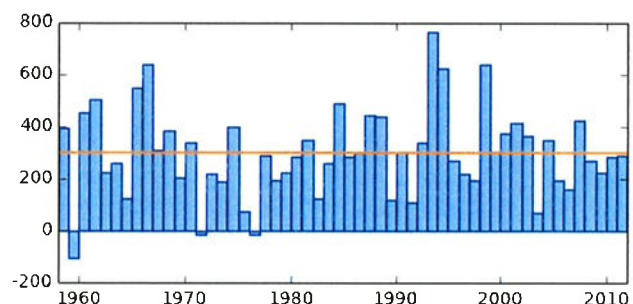
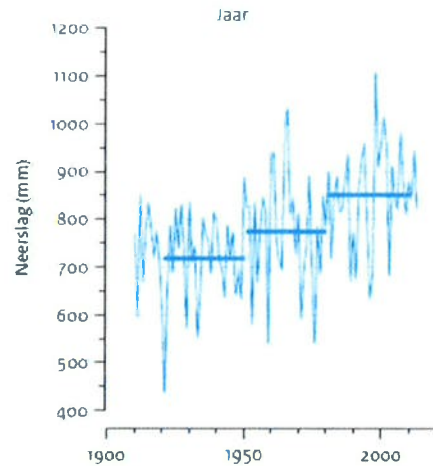
Het is dan toch voor iedereen volstrekt duidelijk dat een daling van de grondwaterstand niet te verklaren is door deze grote toename van de neerslag. Het tegendeel is zelfs het geval; zonder de extra neerslag zou de grondwaterstand nog lager zijn.

Nederland heeft nu gemiddeld een neerslag van 873 mm per jaar en een gemiddelde verdamping van ruim 500 mm per jaar, afhankelijk van de begroeiing. Zo blijft er een neerslagoverschot en grondwateraanvulling over van ruim 300 mm per jaar.

Hierdoor is er vrijwel ieder jaar een grote grondwateraanvulling, zie hier rechts.

In de lage polders moeten we dit overtollige grondwater oppompen en verbruiken of uitmalen in de rivieren; het is immers pompen of verzuipen. De enige verklaring voor de jarenlange daling van de grondwaterstand is dus het meer op pompen en uitmalen van water door de mens, dan dat er aan neerslagoverschot gemiddeld over de jaren valt. Voor het oppompen van het grondwater is de provincie de beheerder en voor de schade bent u ook als gedeputeerde politiek verantwoordelijk. Boeren pompen erg veel water op (vooral akkerbouwers in de zomer) en ook drinkwaterbedrijven zoals sinds 1992 uw voormalige provinciale drinkwaterwinningsbedrijf, nu Vitens (Hammerflier in Den Ham), waar de provincie grootaandeelhouder in is, en ook verantwoordelijk voor is.

Het probleem van Hammerflier is, dat deze grondwaterwinning nog bovenop de sterk toegenomen winning van de boeren, tuinders en industrie kwam. Volgens het rapport Grondwateronttrekking Hammerflier van de Technische Commissie Grondwaterbeheer, weet de provincie al sinds juli 1993 dat de drinkwaterwinning gevolgen heeft voor de grondwaterstand in de regio Den Ham, Beerzerveld, Geerdijk en Vroomshoop, zie het invloedskaartje hiernaast, vanuit dat rapport (pg 16/17).



In dit rapport lezen we over de gevolgen van de toentertijd nieuwe drinkwaterwinning (pg 5 of 8/17). Hier lezen we dat alleen al door Hammerfliet, de daling van de grondwaterstand nog verder kan oplopen met 90 cm en in het tweede watervoerend pakket zelfs met 130 cm!

Periode	verandering in grondwaterstand	verandering in stijghoogte 2e WVP
wintersituatie	+90 cm.	+130 cm.
situatie (droge) zomer	+20 tot +50 cm.	+60 tot +30 cm.
situatie einde zomer	+60 tot +40 cm.	+100 tot +10 cm.

Tabel 2: Maximale effecten van de combinatie onttrekking met wateraanvoer op grondwaterstand en stijghoogte 2e watervoerend pakket voor 3 situaties

We lezen in dit rapport ook:

“De meeste aandacht gaat daarbij uit naar landbouw en natuur”.

Hieruit blijkt dat de provincie geen rekening heeft gehouden met de gevolgen voor de burgers (namelijk de zettingen/verzakkingen van hun huizen, schuren, opritten en tuinen).

Op pagina 6 (9/17) worden oplossingen voor de landbouw besproken. Op pagina 7 (10/17) worden oplossingen voor de natuur besproken. Maar, voor de zettingen van de huizen worden geen oplossingen aangedragen.

Over de zettingen en de schades die optreden lezen we:

Zettingen:

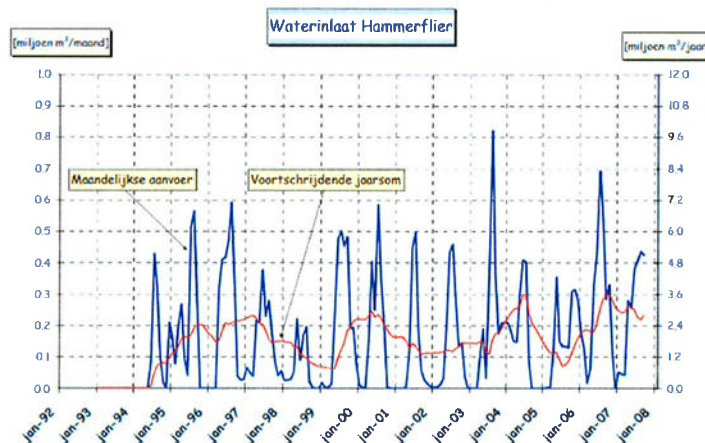
Naar het optreden van zetting en zettingsschade als gevolg van de winning is door de WMO geen onderzoek gedaan. Doordat in delen van het Hammerfliet zettingsgevoelige bodemlagen voorkomen, is het optreden van zetting als gevolg van de peilverlaging in de winterperiode niet geheel uit te sluiten.

Met andere woorden: we weten dat er zettingen gaan optreden, maar we willen het niet uitrekenen en we weten dat er zettingsschade gaat komen, maar we gaan het daar verder niet over hebben.

Het figuur en de tekst hiernaast staan op pg 20/80 van het rapport “Statistische reconstructie invloed grondwaterwinning Hammerfliet en waterbeheersplan op grondwaterstanden” uit juni 2008. Hieruit blijkt dat de provincie al jarenlang weet dat er alleen in de zomer water wordt ingelaten in het waterwingebied, maar vrijwel niet in de winter. Voor de boeren en de natuur wordt dus wel gezorgd, maar dat de huizen verzakken door grondwaterstands daling is blijkbaar niet erg. Pas vorig jaar is Vitens met een voorstel gekomen om ook in de winter water in te laten (Notitie Toelichting Modelresultaten Hammerfliet, 22-10-2021).

De waterinlaat naar het gebied is gestart in juni 1994 en vond hoofdzakelijk 's zomers plaats. Op jaarbasis lag de inlaat tussen 1 en 3 miljoen m³ (zie figuur 2.9)

Figuur 2.9: Verloop van de waterinlaat uit het kanaal Almelo - De Haandrik naar het wateraanvoerstelsel. Vgegeven zijn de maandsom (blauw) en de voortschrijdende jaarsom (rood).



Wie het rapport "PlanMER voor het bepalen van voorkeurslocatie(s) voor Drinkwaterwinning TwenteAchterhoek" van 3 januari 2017 doorleest, leest op pg 458/608 over de gevolgen van de zettingen door de drinkwaterwinning:

"Voor wegen binnen die 25-jaarszone zal de aanleg van een waterwinlocatie leiden tot de noodzaak tot renovatie van die wegen. In de tabel zijn de kosten voor het renoveren van de wegen weergegeven voor de situatie zonder mitigatie."

Er werd en wordt dus wel aan de natuur, de landbouw en de zettingsschade aan de wegen gedacht, maar niet aan de schade aan de verzakte huizen, schuren, opritten en tuinen van de burgers!

De toegenomen neerslag ten gevolge van de klimaatverandering kan de daling van de grondwaterstand niet verklaren, integendeel, en kan ook niet verklaren waarom er juist zoveel zettingsschade is, vooral de afgelopen jaren en vooral in de invloedszone van het waterwingebied van Vitens. De drinkwaterwinning van Vitens en de toegenomen waterwinning van vooral de boeren en tuinders verklaren dat duidelijk wel. Bij een toename van de grondwaterwinning in de toekomst, bijvoorbeeld bij de voorgenomen verdrievoudiging van de winning door Vitens, kan de zettingsschade dus nog verder toenemen.

Ook in de regio rondom het Zwolse Kanaal is veel zettingsschade. Hier speelt nog een andere oorzaak. In 2009 was hier namelijk een langdurige bemaling ten behoeve van de drooglegging en werkzaamheden aan dit zijkanaal. Hiervoor is het waterschap mede verantwoordelijk als opdrachtgever van de bemaling en eigenaar-beheerder en toezichthouder van dit zijkanaal.



Voor de schade die nu ontstaan is door de combinatie van bemalingen, is de provincie als beheerder ook verantwoordelijk. Daarom is er nog een probleem met de eerder genoemde opmerking: "De provincie zegt dat als de kanaalwerkzaamheden inderdaad schade hebben veroorzaakt, dat dan de gedupeerde burger ruimhartig wordt gecompenseerd."

De provincie zou namelijk niet alleen de schade ten gevolge van de kanaalwerkzaamheden moeten compenseren, maar ook de schade ten gevolge van de combinatie van bemalingen die de grondwaterstand reeds stelselmatig hebben laten dalen, en dat nog verder zullen doen.

Wat beoogt u, als politiek verantwoordelijke van de kanaalwerkzaamheden en ook als politiek verantwoordelijke van het grondwaterbeheer, ermee om de klimaatsverandering de schuld van de schade te geven, terwijl dat door het grote neerslagoverschot en de sterk toegenomen neerslag in de afgelopen decennia, onmogelijk is, en dat ook niet geconcludeerd is door de wetenschappers?

Met vriendelijke groeten,